

ARABA ETXE BERDEAK PROGRAMAREN GARAPENA

Arabako kuadrilletarako
informazio-dokumentua

FUNDACIÓN · FUNDAZIOA

AURKIBIDEA

1. Sarrera	3
2. Justifikazioa	3
3. Zer da eta zein helburu du Araba Etxe Berdeak programak?	4
4. Jarduera-ildoak.....	4
5. Programaren garapena.....	5
6. Lan-banaketa eta beharrezko langileak.....	10
7. Aurreikusitako lan-egutegia.....	11
8. Vital Fundazioarekiko harremanetarako datuak.....	11

1. Sarrera

Egungo gure bizi-sistema baliabide asko erabiltzean oinarritzen da: ura, energia, lurzorua eta abar, eta horiek erabiltzetik eratorritako hondakinak sortzean, hala nola hainbat motatako hondakinak, atmosferara isurtzen diren gasak, ur zikinak, eta abar.

Gizarteko sektore guztiek eredu berari jarraitzen diote, industriak, nekazaritzak, merkataritzak eta abarrek, eta gure etxeek ere bai.

Gure etxeetako eguneroko kudeaketan ere baliabideak kontsumitzen dira eta emisioak, isurketak eta hondakinak sortzen dira, eta ondorioz, ingurumenean inpaktuak eragiten dira.

Herritarrei eguneroko ohiturak hobetzeko eta jasangarriago egiteko tresnak eta kontzientzia handiagoa emateko beharrak bultzatuta, Ingurumen Ministerioak ingurumen-hezkuntzarako programa bat diseinatu eta abiarazi zuen 2007an, herritarren artean ingurumenaren aldetik jasangarriagoak diren portaerak sustatzen saiatzeko.

Programa horri **Etxe Berdeak** izena eman zitzaion.

Etxe Berdeak familiei zuzendutako programa da, eta ingurumenarekiko arduratsuagoak diren eguneroko ohiturak sustatzea du helburu.

Programa familia-nukleoen borondatezko parte-hartzearen bidez egituratzen da, eta familia-nukleo horiei zenbait ingurumen-helburu edo -erronka planteatzen zaizkie, etxean lortu beharrekoak (ura edo energia aurrezte, hondakinak murriztea, etab.). Prozesuan zehar, familiei hainbat eratako aholkularitza eta laguntza ematen zaie, planteatzen diren helburu espezifikoak lortzeko aukera izan dezaten.

2. Justifikazioa

Ingurumen arloko azterlan soziologiko berriek adierazten dute arabarrek ingurumen arazoei buruz duten informazio maila eta sentsibiltatea handitzen ari direla. Hala ere, sentiberatasun gero eta handiago horrek ez dirudi bizitzarako beharrezkoak diren baliabide naturalen gaineko presio txikiagoa eragiten duenik, hala nola, ura edo atmosfera. Hori gertatzeko arrazoi zehatzak konplexuak dira, hala ere, argi dago arabarren ingurumen-problematikari dagokionez gainditu gabeko erronka handietako bat ingurumenaren eta jasangarritasunaren ikuspegitik arduratsuagoak diren portaeretan eraldatzen dela. Horretarako, funtsezkoa da ingurumenari buruzko prestakuntza- eta kontzientziazio-programak garatzea, publiko guztientzat.

Ikuspegi horretatik abiatuta, bizi dugun garaian, oso aukera ona dago norabide horretan lan egiteko, lan-dinamika komun baterantz bat egin dezaketen errealitateak baitaude aldi berean:

- Vital Fundazioak ingurumenarekin hartutako konpromisoa.
- Kuadrilla bakoitzaren konpromisoak, beren udalerrietako ingurumen-kudeaketari dagokionez.
- Etxe Berdeak hezkuntza-programa programa egotea.

3. Zer da eta zein helburu du Araba Etxe Berdeak programak?

Araba Etxe Berdeak ez da hutsetik abiatzen den ingurumen-sentsibilizazio programa bat, baizik eta eguneroko erabaki eta ohituren ingurumen- eta gizarte-afekzioengatik nolabaiteko kezka duten familiei zuzendua. Familia horiei beren etxearen kudeaketa arduratsuagoa lortzeko aldaketa-prozesuan laguntzen zaie:

- Uraren eta energiaren etxeko kontsumoaren autokontrola sustatuz.
- Aurrezte- eta efizientzia-neurriak eta -portaerak txertatuz.
- Erosketa etikoagoa eta ekologikoagoa egiten lagunduz.

Beraz, **Araba Etxe Berdeak** ekimenaren helburua da aukera jasangarriagoak hartu nahi dituzten eta, praktikan, euren nahia aurrerapen bihurtzeko zailtasunak dituzten herritarrak laguntzea eta animatzea. Familia parte-hartzaileek lortutako emaitzak gerora zabalitzeak badu helburu zabalagoa: ingurumen-proposamenekiko opakoagoak diren herritarrak sensibilizatzea.

Prozesuan zehar, hainbat eratako aholkularitza eta laguntza teknikoak ematen zaie familiei, planteatzen diren helburu espezifikoak lor ditzaten. Auditoria bat egiten da hasieran eta beste bat amaieran, prozesua ebaluatzeko eta kontsumoak benetan murriztu diren, portaera jasangarri berriak hartu dituzten eta abar ikusteko.

Programaren aplikazioak bi indargune nagusi ditu:

- Vital Fundazioak hartutako proiektu irekia izatea, bere eragin-eremuan praktikan jarri nahi duena, hau da, Araban, eta kuadrilla bakoitzaren egoera desberdinetara egokitu daitekeena.
- Erakargarria izatea balizko parte-hartzaileari begira; izan ere, besteak beste, parte hartzen duten etxeetako energiaren eta uraren kontsumoa murriztea du helburu, eta, beraz, kontsumo horiei lotutako kostuen diru-aurrezteak dakar.

4. Jarduera-ildoak

Sakoneko filosofia programa bat sortzea da, aukera jasangarriagoak hartu nahi dituzten parte-hartzaileen bidaietan laguntzeko eta animatzeko; laguntza hori honako hauen bidez egingo da:

- Aldizkako prestakuntza- eta kontzientziazio-saioak: une bakoitzean lantzen ari diren gaiekin zerikusia duten oinarritzko gaiei eta gai oso praktikoei buruzko informazioa trukatzeko.

- Arreta eta aholkularitza pertsonalizatua, aurrez aurrekoa edo bitarteko telematikoen bidezkoa, sortzen diren zalantza guztiak argitzen laguntzeko.
- Materialak entregatzea: informazio eta gomendio praktikoak eta laginketarako eta aurrezteko ekipo erraz bat.

Parte-hartzaileekin urtebeteko zuzeneko lana egitea proposatzen da, hasierako koordinazio, hedapen, eta parte hartu nahi duten pertsonak erakartzeko faseak barne. Programa urteko hiru ediziotan egitea ezarri da, Modulu izenekoak:

- Lehenengo edizioa (Lehenengo modulua): ura, energia, hondakinak edo mugikortasun jasagarria.
- Bigarren edizioa: etxeko kontsumo kontzientea.
- Hirugarren edizioa: ekotrebetasunak.

Zehaztutako modulu bakoitza kuadrillarekin adostuta egingo da, udalerriko ikastarorako egokiak diren gaiak lantzeko. Lehen modulua baino ez da egiten urtero familia-talde desberdinekin; talde berak aurrera egiten du moduluak osatu arte.

5. Programaren garapena

Programa osoa Atari Consultora Sostenible enpresak garatzen du, izan ere, ibilbide luzea egin du programan eta familiekin lan egiten 2014tik.

Atari Consultora Sostenible enpresak hurbileko eta kalitatezko zerbitzu pertsonalizatua ematen du programan parte hartzen duten etxe bakoitzerako, pertsonak eta haiei emandako arreta zuzena oinarri hartuta.

Programa abian dagoen bitartean garatzen diren ekintza hauetan oinarritzen da:

5.1. Koordinazio orokorra inplikaturako eragileekin

Lehenengo fasea. Lehen harremanak inplikaturako kuadrilla eta eragileekin:

- Vital Fundazioaren lehen harreman teknikoa.
- Bigarren kontaktua, kuadrilletako presidente bakoitzari jakinarazpena, Vital Fundazioko presidentek, Jon Urrestik, sinatutako gutunaren bidez.
- Hirugarren harreman zuzena eta pertsonala, kuadrillan eta/edo udalean programaren arduradun bakoitzarekin.
- On line talde-bilera, programari buruzko azalpena, parte hartzen duten eragile guztiekin: presidentek, ingurumen-teknikariak, Vital Fundazioa eta Atari Consultora Sostenible. Denbora bat ezarri da ideia baloratzeko eta interesdunen zalantzak eta galderak erantzuteko. Zalantzak argitzea.

5.2. Berriazko koordinazioa inplikaturako eragileekin

Bigarren fasea. Koordinazio-kudeaketak, bilerak, etab., kuadrilla bakoitzean inplikaturako eragile bakoitzarekin:

- Parte-hartzaileen atxikimenduak kudeatzea. Epe bat ezartzen da Vital Fundazioarekin programari atxikitzea nahiz hartutako konpromisoak formalizatzeko:
 - Programaren berri ematea eta zabaltzea, etxeetako inskripzioak jaso ahal izateko.
 - Aretoak lagatzea tailerrak garatzeko.
 - Enpresa dinamizatzailearekin koordinatzea.
- CENEAM-eko Etxe Berdeak programan izena ematearen formalizazioa. ATARI CONSULTORA SOSTENIBLE enpresak koordinatzen du.
- Programaren komunikazio-kanpainaren diseinua: kuadrilla bakoitzak hedapen-kanpaina bat egin beharko du herritarrentzat, Etxe Berdeak kuadrillan ezagutarazteko eta parte hartzen duten familiek izena eman dezatela lortzeko.

Hedapenerako materialak, informaziokoak, didaktikoak, teknikoak eta abar prestatzea.

- Kuadrilla bakoitzean zenbat familiek har dezaketen parte:

Adierazitako udalerrria orientagarria da, eta kuadrillan programaren "egoitza" baino ez da; hala ere, parte hartzen duten etxeen arabera aldatu ahal izango da, eta programak irauten duen urtean ere txandakatu ahal izango da.

 - Aiarako Kuadrilla: udalerrria Amurrio. Familiak: gehienez 25.
 - Guardiako Kuadrilla: udalerrria Guardia. Familiak: gehienez 25.
 - Arabako lautadako Kuadrilla: udalerrria Alegria edo Agurain. Familiak: gehienez 25.
 - Gorbeialdeko Kuadrilla: udalerrria Zigoitia edo Zuia. Familiak: gehienez 15.
 - Añanako Kuadrilla: udalerrria Iruña Oka edo Ribabellosa. Familiak: gehienez 15.
 - Kanpezu-Arabako Mendialdeko Kuadrilla: udalerrria Bernedo edo Kanpezu. Familiak: gehienez 15.

Kuadrilla batean familia kopurua betetzen bada eta eskari gehiago egonez gero, beharrezko familia kopurua betetzeko aukera aztertuko da. Horretarako, gainerako kuadrillen eskariaren egoera egiaztatuko da, parte hartuko duen familia-kopurua aldatzeko aukera baloratzeko.

120 familien kupo hori betez gero, Vital Fundazioarekin aztertuko da familia-kopurua pixka bat handitzeko aukera.

- Beste erakunde batzuek (Energia Dibertsifikatzeko eta Aurrezteko Institutua, adibidez) eman ditzaketen hedapen- eta komunikazio-materialen eskaera kudeatzea, ondoren familia parte-hartzaileei banatzeko.
- Dibulgazio-jardunaldia egitea.

- Izen-emateak kudeatzea: kanpaina egin ondoren, parte hartzeko izen-emateak jasoko dira, eta kuadrilla bakoitzean inskribatutako familiak kudeatuko dira.
- Kuadrilla bakoitzean garatu beharreko programaren plangintza: gutxi gorabeherako jarduera-egutegia ezarriko da, hitzaldi irekiei buruz egin daitezkeen gaikako hitzaldiei dagokienez.
- Hainbat kudeaketa: programa garatzeko interesgarriak diren baina adierazi ez diren gainerako kudeaketa guztiak.

5.3. Zuzeneko jarduketak parte hartzen duten etxeetako kideekin

Hirugarren fasea. Hasiera batean, programa pilotua eta urte betekoa da (apiriletik abendura, gutxi gorabehera). Programa hiru urtez luzatzeko moduan planteatu da, lehenago zehaztu den bezala:

- Lehenengo edizioa (Lehenengo modulua): **ura, energia, hondakinak** edo mugikortasun jasangarria.
- Bigarren edizioa: etxeko kontsumo kontzientea.
- Hirugarren edizioa: ekotrebetasunak.

a) Prestakuntza eta kontzientziazio saioak kuadrilla bakoitzean

Ezarritako lan-epealdian, parte-hartzaileekin prestakuntza-saioak egitea proposatzen da, denboran zehar banatuta. Saio horietan, prestakuntza espezifikoak emango zaie, une bakoitzean lantzen ari diren gaiekin zerikusia duten oinarriko gaiei buruz eta oso praktikoak. Data eta ordutegi zehatzak kuadrilla bakoitzarekin ezarriko dira. Koadrilako bisita bakarra egingo da.

Saio tematiko bakoitza ordu eta erdikoa izango da gehienez. Amaiera-saioa ordubetekoa izango da, eta sustapen-saioa beste ordubetekoa. Kuadrilla bakoitzeko programaren arduradunekin koordinatuko dira. Aurreikuspena honako hau da:

- Herritarrei irekitako sustapen-jardunaldia.
- 1. gaia, programan parte hartzen ari diren etxeetako kideentzat.
- 2. gaia, programan parte hartzen ari diren etxeetako kideentzat.
- 3. gaia, programan parte hartzen ari diren etxeetako kideentzat.
- Itxiera jardunaldia

Koadrila bakoitzari herritarrei irekitako hitzaldi sorta bat eskaintzeko aukerari esker, udalerriko pertsona guztiei zabalduko zaie Araba Etxe Berdeak programa. Kuadrilla bakoitzean programaren arduradunei helaraziko zaizkien bi gai eskainiko dira:

- 1. hitzaldi irekia.
- 2. hitzaldi irekia.

Bestalde, hurbiltasunagatik posible balitz, leku interesgarrietara joateko txangoak antolatzea aurreikusi da, eta honako hauek izan daitezke, besteak beste:

- Gasteizko Jundizko Biokonpost instalazioetara bisita.
- Ecoembesen instalazioetara bisita.
- Vidrala beira-fabrikara bisita.
- Komunitateko konpostatze-eremuetara bisita.
- Uraren Museora bisita.

Edukiei dagokienez, hiru kategoriatan taldekatu dira:

- Kontzeptuari lotutakoak: kontuan hartu beharreko oinarriko nozio teorikoak argitzea eta finkatzea dakar.
- Prozedurari lotutakoak: uraren edo energiaren aurrezkiari dagokionez, adibidez, gure ingurumen-jarduera hobetzeko metodoak eta prozedurak aplikatzeko gaikuntza dakar.
- Jokabideari lotutakoak: ingurumenarekiko errespetua bezalako balioak onartzea dakar, eta, kasu honetan, modu zehatzean adierazten da, aldaketa-konpromisoak hartuz.

Edukiak transmititzeko erabiliko diren teknika didaktikoak honako hauek izango dira:

- Diapositiben edo ikus-entzunezkoen aurkezpenak.
- Talde-dinamikak.
- Bideo foruma.
- Hainbat jarduera.

b) Parte hartzen ari diren etxeetako kideentzako arreta

Prozesu osoan zehar, informazio- eta motibazio-jarduerak egingo dira, hala nola hitzaldiak, tailerrak edo informazio-bilerak, parte hartzen duten etxeetako kideekin. Ibilbidea erakutsi eta parte hartzen duten etxeei laguntzen die programak dirauen bitartean, eta horretarako honako baliabide hauek antolatu eta erabiltzen dira:

- Telefono bidezko jarraipen-arreta urtean zehar, zer aurrerapen izan duten jakiteko.
- Zalantzen, galderen eta bestelako gaien arreta pertsonalizatua emateko zerbitzua, urte osoan zehar, harremanetarako telefono eta posta elektronikoko baten bidez, eta, ahal bada, aurrez aurre ere.
- Informazioa eta gomendio praktikoak dituzten materialak, eta laginak hartzeko eta aurrezteko ekipo erraz bat.

c) Aholkularitza pertsonalizatua eta tutoretza

Auditoretza baliabide telematikoen bidez egingo da (bideo deia, posta elektronikoa, telefonoa, etab.), eta, salbuespenez beharrezkoa bada, aurrez aurrekoa izango da. Familia bakoitzarekin arretarako egutegi eta ordutegi bat ezarriko da. Auditoretza hasierako auditoria batek eta amaierako auditoria batek osatzen dute, abiapuntua eta amaiera alderatzeko helburuz.

Kontsumoari buruzko datuak

Proiektuaren funtsezko zati bat familiek kontsumitzen duten ura eta energiari buruzko datuak dira. Parte hartzen duten familiek konpromisoa hartzen dute, ahal den kasuetan, argindarraren eta gas naturalaren kontsumoari buruzko datuak eta uraren kontsumoari buruzkoak antolatzaileen esku jartzeko. Baita energia-fakturak eta ur-kontsumokoak ere.

Datu horiek urtebeteko kontsumoei egingo diete erreferentzia, eta epe hori programa hasi aurreko 12 hilabeteekin bat etorri beharko da.

Proiektuak irauten duen 12 hilabeteetan biltzen direnekin alderatuko dira aipatutako datuak, eta, neurri batean, proiektuaren arrakasta baloratzeko balioko du.

d) Materialak entregatzea

Parte hartzen duten etxeei hainbat material emango zaizkie: aurrezki- eta eraginkortasun-kita, informazio-materialak, kontsumo-produktuak, etab.

Material hori etxean ura eta energia aurrezteko ahalbidetzen duten tresna teknologikoez osatua izango da. "Kitak" osatzen dituzten elementu horiek balio erakusgarria dute, baina, era berean, uraren eta energiaren erabiltzaile eraginkor gisa lehen urratsak ematen hasi diren parte-hartzaileak "birkokatzeko" ere balio nahi dute.

Lehenengo informazio-saioan entregatzeko ahalegina egingo da, hasiera-hasieratik elementu guztiak etxeetan instalatzeko eta energia eta ura aurrezten laguntzeko tresna gisa erabiltzen hasteko, batez ere.

Kitak osatzen dituzten materialak honako hauek izan daitezke:

- Aurrezteko eta eraginkortasunerako kita: Kontsumo txikiko bonbilla, txorrotarako aireztagailua, dutxa-emia murrizteko gailua, entxufeen erregleta, entxufeen etengailudun erregleta.
- Kontsumo arduratsuko materialak: Nekazaritza eta abeltzaintza ekologikoko produktuak, bidezko merkataritzakoak, ekoetiketak edo beste ingurumen-bereizgarri batzuk dituztenak, etab.
- IDAE informazio-materialak: Energiaren gida praktikoa. Garatzen dituen erakundeak emandako dokumentuak, EEE eta abar.
- Informazio-materiala pdf formatuan.
- Kuadrillek/udalerriek eta beste erakunde batzuek izan ditzaketen beste batzuk.

Arestian adierazitako elementuei Vital Fundazioak berak beste batzuk gehitu diezazkieke, esate baterako:

- Oharrak hartzeko libreta eta boligrafoa.
- Oihalezko poltsak.
- Exeko hondakinak bereizteko poltsak.
- Beste batzuk.

6. Lan-banaketa eta beharrezko langileak

6.1. Vital Fundazioa

Programa sustatzen du eta kuadrillen esku jartzen du programa beren udalerrietan garatzeko aukera, dinamizatuko duen enpresarekin batera.

- Atari Consultora Sostenible-rekin koordinatzea.
- Kuadrillekin koordinatzea, beharrezkoa balitz.
- Programa bere bitartekoekin komunikatzea.
- Antolaketako beste batzuk.

6.2. Atari Consultora Sostenible enpresako teknikarien eginkizunak

- VITAL FUNDAZIOAREKIN koordinatzea.
- CENEAMekin koordinatzea.
- Kuadrillekin koordinatzea.
- Hedapen-kanpainako materialak diseinatzea eta lantzea, eta hedapen-kanpainan laguntzea, kuadrilla bakoitzarekin koordinatuta.
- Parte hartzen duten familien izena emateak kudeatzea.
- Familia parte-hartzaileentzako hasierako eraginkortasun-kitak kudeatzea eta prestatzea.
- Familiekiko koordinazioa, aholkularitza eta arreta.
- Programa dinamizatzea, beharren arabera, eta programa ematea: Edukien garapena, eta bileren, hitzaldien, tailerren eta abarren metodologia.
- Emaitzak helaraztea.
- Enpresak berak zehaztuko du zenbat langile behar den.

6.3. Kuadrillen eginkizunak

- Atari Consultora Sostenible enpresarekin koordinatzea.
- Kuadrillan hedapen-kanpaina garatzea.
- Kuadrillan programaren berri ematea hura garatu bitartean, eta VITAL FUNDAZIOA programaren sustatzailea dela jakinaraztea.
- Programaren komunikazioa ohiko lan-eremuan (AL21, etab.), eta programaren kudeaketa tokiko administrazioaren esparruan.
- Lokalak lagatzea.
- Kuadrillak berak zehaztuko du zenbat langile behar den:

Solaskide baliiodun gisa definitutako langile bakarra izan daiteke, eta programa garatzeko berarekin koordinatu, kudeatu, harremanetan jarri eta

abar egingo da.

7. Aurreikusitako lan-egutegia

PROPOSATUTAKO EGUTEGIA	
KONTZEPTUA - EKINTZA	DATA
Programa martxan jartzea: - Programa pilotua onartzea - Kontaktuak kuadrillekin - Hedapen-kanpaina - Programaren aurkezpen-hitzaldia herritarrei - Familien izena emateak	Urtarrila – Apirila 2021
* Urteko bilerak: - 1. gaia: Energia - 2. gaia: Hondakinak - 3. gaia: Ura - Jardunaldi irekiak * Hasierako auditoria * Familientzako aholkularitza * Jarraipen-txostenak * Parte-hartze txostenak	Apirila – Abendua 2021
* Programa amaierako bilera: - Amaierako auditoriak - Aurretiazko ondorioak	Abendua 2021
* Azken txostena	Urtarrila 2022

8. Vital Fundazioarekiko harremanetarako datuak

Vital Fundazioa
 Mikel Pérez Alonso
 mperez@fundacionvital.eus
 945-064355/688-679750

Vitoria-Gasteizen, 2021eko otsailaren 19an